

Wielka Księga Miasta

Lublin jest księgą o wielu rozdziałach. Tylko że księgą mało czytana. Czytana na wrywki. Tak jak czyta księgi leniwy uczeń. Wystawa „Wielka Księga Miasta” to rodzaj zielnika z życiorysami, rodzinnymi fotografiami, zdjęciami domów, ludzi, ulic, mieszkań, poetyckimi opisami miasta i legendami. To opowieść o Lublinie sprzed 1939 r.

Marta Kubiszyn

„Wielka Księga Miasta” to tytuł wystawy zorganizowanej przez Ośrodek Brama Grodzka – Teatr NN. Jej uroczyste otwarcie miało miejsce 5 maja 1998 r. Zostały na niej zaprezentowane fotografie Lublina wykonane przed 1939 rokiem, dostarczone przez mieszkańców miasta, a także przez lokalne placówki statutowo zajmujące się gromadzeniem zdjęć.

Ekspozycja ma charakter scenograficzny. Fotografia była dla twórców wystawy punktem wyjścia, a zdjęcia stanowią integralny element całej ekspozycji, jednakże nie jest to tradycyjna wystawa fotografii. Twórców chodziło raczej o pokazanie klimatu dawnego Lublina, o zaprezentowanie miasta w takiej formie, w jakiej funkcjonowało ono przed 1939 rokiem, zanim

kataklizm wojenny zmienił nieodwracalnie jego pierwotną strukturę. Tytuł wystawy jest jednocześnie nazwą zakrojonego na szeroką skalę projektu „Wielka Księga Miasta”, którego celem jest odnajdywanie, gromadzenie i twórcze przekształcanie wszelkiego rodzaju materiałów archiwalnych dotyczących miasta – fotografii, dokumentów, relacji mieszkańców itp.

Pomysł zorganizowania wystawy narodził się wiosną 1997 roku – roku jubileuszu 680-lecia Lublina. Początkowo miała to być wystawa fotografii poświęconych Lublinowi w okresie do 1939 roku. Mieszkańców Lublina poproszono o dostarczenie zdjęć – apel ten spotkał się z ogromnym zainteresowaniem, w wyniku którego zgromadzono ponad 1000 fotografii. Pozostałe materiały fotograficzne pochodzą z archiwów profesjonalnych fotografów – Stefana Kielszni, Jana Buha-

ka, Edwarda Hartwiga, Stanisława Magierskiego oraz ze zbiorów poety lubelskiego – Józefa Czechowicza. Ponadto na wystawie pokazano absolutnie unikatowe zdjęcia lotnicze miasta, wykonane pod koniec lat 30. przez anonimowych autorów.

Intencją pomysłodawców i autorów wystawy było ukazanie symbolicznego momentu w dziejach miasta, jakim był początek II wojny światowej, będący jednocześnie końcem pewnego etapu w historii Lublina. Od 1939 roku rozpoczęła się likwidacja mieszczącej się na Podzamczu, niemal całkowicie zapomnianej przez współczesnych Lublinian, dzielnicy żydowskiej, stanowiącej integralną część miasta. Jednym z najciekawszych elementów wystawy stanie się niewątpliwie makieta tego staromiejskiego zespołu urbanistycznego, wykonana w skali 1:250.

Brama Krakowska, w latach 20. (tak jak dziś) była wizytówką Lublina.

Asara Epla Waksman – dawny właściciel kamienicy przy ul. Grodzkiej 19.

Gimnastyka w szkole z lat 30. odgrywała równie ważną rolę, jak inne przedmioty.

Ulica Podwałe zapraszała swym urokiem do spacerów.

Organizowana wystawa w pełni wpisuje się w całonocowy program działań Ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN, zogniskowany wokół zagadnienia szeroko rozumianej PAMIĘCI. Istotne jest zarówno dążenie do zachowania przeszłości, rejestrowania procesu zmian, jak też promocja miasta poprzez ukazanie jego specyfiki, wyjątkowości i niepowtarzalności oraz zwrócenie uwagi na jedyną w swoim rodzaju Starówkę.

Projekt zorganizowania wystawy od początku spotykał się z pozytywnym oddźwiękiem w społeczności lokalnej. Przy jego realizacji współpracowały: Biuro Promocji Miasta, Gazeta w Lublinie i Biblioteka im. H. Łopacińskiego. Ponadto wspierały go liczne lubel-

skie instytucje: Muzeum w Bramie, PSOZ i Muzeum Czechowicza oraz warszawskie Archiwum Dokumentacji Mechanicznej, Instytut Sztuki PAN i Biblioteka Narodowa. Przygotowana ekspozycja ma charakter edukacyjny i jest skierowana głównie do młodzieży, jak też do całej społeczności lokalnej, która aktywnie współuczestniczyła w tworzeniu wystawy. Trwałym efektem wystawy będzie album „Wielka Księga Miasta” zawierający zebra-
ne zdjęcia, teksty i inne dokumenty.

Z ramienia Ośrodka koordynatorem projektu jest Agnieszka Twerd. Koncepcję plastyczną oraz jej realizację opracowały studentki: Monika Krzyżowska (grafika, Wrocław) i Katarzyna Pol (scenografia, Bratysława). Foto-

grafie do ekspozycji przygotowali Agnieszka Rogala (fotografia artystyczna, Bratysława) oraz Piotr Maciuk (Muzeum na Zamku). Wystawa, mieszcząca się w siedzibie Ośrodka, czynna będzie do lipca br.

Marta Kubiszyn jest odpowiedzialna za dział public relations Ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN w Lublinie.

Adres:

Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”
ul. Grodzka 21
20-112 Lublin
tel. (0-81) 532 58 67
fax (0-81) 534 61 10

Ulica Świętoduska już w latach 30. tętniła życiem.